

הפותרת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

גליון 2896

יום חמישי י"ז ניסן תשפ"ד
דף היומי בבלי: ב"מ נז | עמוד היומי: שבת לה: | קנין ירושלמי: מעשרות ז
דף היומי בהלכה: רכ"ב ד' רכ"ג א'.
מוסר: שם עולם - ועיקר ההתחזקות' עד 'והנה אנו רואים'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ה' 'ומפני מה זכה אליהו' עד פרק ה' ד"ה 'ומאי ואתם בני יעקב לא כליתם'

הפירמידה בגיזה מורכבת מ-2,300,000 אבנים. היא נבנתה על ידי 20,000 פועלים ושימשה כקברו של פרעה

על הפירמידות ועבודת הפרך במצרים

2. לא רבים יודעים, כי ישנן 118 פירמידות במצרים, כאשר הפירמידה הגדולה שבהן ממוקמת בסמוך לעיר גיזה, בפאתי קהיר המצרית בת ימינו. ארץ גושן, בה ישבו היהודים במצרים בזמן השעבוד, מרוחקת משם 150 קילומטרים...
3. הפירמידה בגיזה נחשבת לאחד משבעת פלאי העולם העתיק, גובהה 145 מטרים, צלעותיה בגודל 230 מטרים והיא מורכבת מ-2,300,000 אבנים. הפירמידה נבנתה על ידי 20,000 פועלים ושימשה כקברו של פרעה ח'ופו.
4. אז מהי בעצם פירמידה? זו צורה גיאומטרית תלת מימדית בעלת בסיס מצולע ופנים משולשות הנפגשות בנקודה משותפת, הנקראת קודקוד. הבסיס יכול להיות כל מצולע, אבל הנפוצים ביותר הם בסיסים מרובעים ומשולשים.
5. החומר ממנו עשויות רוב הפירמידות הוא אבן גיר, והאבנים נלקחו ממחצבה סמוכה. משקל אבן ממוצעת הוא 5 טון, והגדולות שבהן מגיעות ל-90 טון! זה מתווסף לפלאים הכרוכים בבניית הפירמידות. גם כאן אנו מוצאים סתירה בין המידע הזה ובין מה שמובא בתורה כי בני ישראל קוששו קש לתבן ובנו בחימר.
6. פירמידות נבנו על ידי תרבויות עתיקות רבות כקברים ואנדרטות, כאשר כל מלך נקבר במבנה בפני עצמו. הן ממשיכות להיות צורה ארכיטקטונית שמושכת תיירים רבים בתקופתנו אנו,

מאת: הרב אלעזר גולדברג

אחד הדברים שעולים בראשו כאשר חושבים על שעבוד עם ישראל במצרים, אלו הן הפירמידות. נהוג לחשוב כי היהודים הם אלה שבנו אותן, כחלק מעבודתך הפרך שלהם בארץ מצרים. האם זה נכון? לא בטוח. למעשה, חוקרים בטוחים כי בתקופת בניית הפירמידות לא היו חיים יהודים במצרים. אפשר לומר שבנוגע לפירמידות - רב הנסתר על הגלוי. תהליך הבנייה עצמו והטכניקות בהן השתמשו, אינם ידועים. אפילו תוכן הפירמידות לא נחשף במלואו ורק לאחרונה מצאו שם החוקרים אגף נסתר שלא היה ידוע עד היום.

הנה עשרה דברים שכן ידועים על הפירמידות:

1. הפירמידות נבנו על ידי המצרים הקדמונים לפני אלפי שנים!! על סלע קדום שהוצב במקום גבוה במצרים, נמצא כתב חרטומים בשפה שפוענחה רק בעת האחרונה. נכתבו שם שבחים למשנה למלך מצרים, הלא הוא יוסף הצדיק, שמלבד מה שעסק בפתרון חלומות והציל את מצרים משבע שנות רעב, הוא זה שגם אחראי להמצאת הפירמידה הראשונה - שהיא הפירמידה המדורגת.

כאשר כבר אין מי שבונה מבנים שכאלה.

7. יש לפירמידות קשר גם עם **גרמי השמים**. על פי אמונת המצרים באותה עת, צורתן רומזת לשמש הזורחת והתפשטות קרניה. זהו גם סמל המייצג מבחינתם את **בריאת העולם** במובן מסוים. לפיכך צלעות הפירמידות נבנו במדויק לפי רוחות השמים ופתחיהן פנו לכיוון כוכב הצפון.

8. בניית הפירמידות, כך מעריכים, ארכה **20 שנה**, מה שאומר כי **בכל יום עבדו הפועלים לבנות 800 טון!** מה שמוביל לשאלה: איך הם עשו זאת בלי המכשור והטכנולוגיה של ימינו? התשובה לא ברורה, אולם ישנם הסברים שונים, כמו שהאבנים נגררו על פני האדמה הרטובה ממי הנילוס וכך הוקטן כוח החיכוך באדמה.

לפי הסבר אחר, המצרים קשרו מעין גלגלים משני צדי אבן וכך גלגלו אותן.

9. יש המסבירים, כי ערי המסכנות 'פיתום' ו'רעמסס' שבני ישראל בנו לפרעה במצרים, היו בעצם הפירמידות. אך ככל הנראה מדובר בטעות. פיתום ורעמסס היו ערים של מחסני תבואה או בתי אוצרות והם זוהו במיקומן המדויק הרחק מהפירמידות.

10. לסיכום, הפירמידות המחזיקות מעמד במשך אלפי שנים עד היום, הן אכן מפלאי העולם! אולם בין עם בני ישראל עבדו בבניית הפירמידות ובין אם לאו, היהודים בודאי עבדו בפרך בבנייה שהיתה ממסכנת את בעליה ועל הגאולה המופלאה מאותו שיעבוד, נודה ונשבח לבורא העולם בליל הסדר הקרב ובא.

ביקרתי בניו יורק, קבעתי עם יהודי עשיר, להתרימו למוסדות תורה. נסעתי למנהטן, גורד שחקים ענק. איזו כניסה, אלו עמודים, איזה הדר. אבל איפה הוא? בקומה ה-60...

פנינים מהגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצוק"ל על הגאולה ופסח

וקושיה אחת מתרצת בחברתה: אכן כן, אין ביכולתנו להודות ולהלל ולו על טובה אחת ופרטית, ומכל שכן על יציאת מצרים ומכלול נסיה. "ולפיכך, אנו חייבים", מצויים ביתרת חובה תמידית, אבל לפחות מתקשרים ומודיעים שאין ביכולתנו לשלם חובנו במלואו, ואיננו פורעים אלא כטיפה מן הים וכרסיס מהמון גליו!...

מקימי מעפר דל, מאשפת ירים אביון

הדל שוכן בעפר, מבוסס באשפות, וכשיזכה ירימו ה' אל על, להושיבו עם נדיבי עמו. הידעתם מה ההבדל בין מי ששוכן בעפר למי שמתרומם לגבהים-
אני יודע. חוויתי זאת.

ביקרתי בניו יורק, קבעתי ראיון עם יהודי עשיר, להתרימו למוסדות תורה. נסעתי למנהטן, הגעתי לכתובת, גורד שחקים ענק. איזו כניסה, אלו עמודים, איזה הדר. אבל איפה הוא? בקומה השישים. נשאתי את ראשי. ניסיתי לשער היכן זה. החלונות נראו כנקודות זעירות. טוב, נכנסים. עולים במעלית, מגיעים, המזכירה מאשרת, נכנסים. חלון ענק, העיר פרושה כעל כף היד. הסתכלתי למטה. הרחוב נראה כסרט צר. המכוניות כציפורן, האנשים כראשי סיכה. ואז הבנתי -

כששורצים למטה, על הקרקע, מתפלשים באשפה. כל דבר נחות נראה גדול וחשוב, והדברים הגבוהים, הרוחניים, נראים כה קטנים. אין ספק במה בוחרים לעסק: בדברים הממשיים והגדולים...

אני מנהל קופת גמילות חסדים קטנה. לא להתלהב, יש תור גדול והכסף פוחת והולך. מדוע? כי לא עומדים בזמני התשלום. קצת קשה לחנך את הדור. התחלתי בחנוכו של אחד, וטרם סיימתי. אבל זו רעה חולה. הכתוב אומר "לווה רשע ולא ישלם" (תהילים לז, כא). ופרש ב"תפארת ישראל" (אבות פ"ג מ"ט) שלא נאמר שהלווה ואינו משלם, רשע. אלא שהלווה ואינו יודע מהיכן ישלם, משעת ההלוואה רשע הוא! טוב, אין זה עסקי. שהרי המשך הפסוק: "וצדיק חונן ונותן", אף על פי שיודע הוא שלא מחזירים... אבל מה, ראשית חייב אני לציין, שהרוב עומדים בלוח הזמנים. אבל מאלו שלא, הייתי מצפה שיתקשרו יום קודם. יודיעו: יש לנו חוב, הגיע מועד הפרעון, ונתקענו. אין בידינו, לא נוכל לשלם. אנו מבקשים דחיה. ברצון, הלא יעוד הגמ"ח לעזור, להקל. אמרו למתי, לכמה זמן, ונעדכן את מצב הגמ"ח. אבל יש שמתעלמים. התחייבו, אז מה. כבר קיבלו, ודיים. אמנם "פריעת בעל חוב, מצוה". אבל הרי מלאים הם מצוות כרימון, תהיה להם מצוה אחת פחות.

וזה, מקומם. זו, כפיות טובה!

וזהו שאנו אומרים: "לפיכך אנחנו חיבים להודות להלל לשבח לפאר לרומם להדר לברך לעלה ולקלס". מהי הקדמה זו? מדוע לא פותחים מיד בהלל ובשבח: "הללו עבדי ה' - בצאת ישראל ממצרים!" ושאלה נוספת: וכי ביכולתנו להודות ולהלל, והלא אומרים אנו ב"נשמת כל חי" שאלו פינו מלא שירה כים ולשונונו רינה כהמון גליו אין אנחנו מספיקים להודות ולו על אחת הטובות!

ואין ספק במה בוחרים לעסק -
דברים הממשיים והגדולים!

וששים בעבודתך

אמר לי פעם הרב מפונוביז' זצ"ל: "ר' יעקב אני אני נבהל מכשלונות, ואיני נרעש מנפילות. שבע יפול צדיק, וקם (משלי כד, טז) כתיב. גם בנפילה, בגדר צדיק הוא. העיקר שיקום. אל תבט מאחריך, מה דהוה הווה. אבל על כשלוך אחד אני יכול לסלוח לעצמי, אני מוצא לעצמי מחילה - יום אחד פנה אלי ה"חפץ חיים" זצ"ל ואמר לי: "משיח עומד לבוא בכל רגע, ואתה כהן, האם יודע אתה הלכות בית הבחירה?! הלא הלכה מפורשת היא, שכהנים שיודעים משמרתם אסורים לשתות יין שמא יבוא משיח וימצא פסול לעבודה (תאנית יז ע"א). מכל שכן שצריך שיהיה בקי בהלכות עבודה!"

ילדות היתה בי, וענית: "רבי, מה הדמיון! השיכרות, פסול הגוף היא. אבל אי ידיעת ההלכות, מה בכך - אעמוד ליד הרבי, הלא גם הרבי כהן, ואעשה כמעשיו!"
ואני מייסר עצמי, איך ענית כך -
איזו עזות היא, לחשב שיניחוני בבוא הגאלה להיות בסמוך ל"חפץ חיים", במחיצתו! שאזכה שם לראותו...

(מתוך והגדת הגדה של פסח)

למועדים ולרגלים אחרים הבאים

בתחנת חדרה עליתי לאוטובוס המאסף שהגיע מחיפה ונסע לבני ברק. האוטו היה מלא וגדוש, ונסעתי בעמידה. לידי עמד יהודי חרדי, וכל הדרך שר בלחש וטופף ברגלו כרוקד. הסתקרנתי. שאלתי על מה השמחה,

ואמר: "אני נוסע לחתונת בן אחי בבני ברק", ואם כן הכל מובן! אם הוא נוסע לחתונה, הוא כבר עולז ושמח!

ואנו, הלא הולכים מחיל לחיל: מפסח לשבועות, משבועות לסוכות, משמחה לשמחה, אפשר לרקוד בדרך, לעלו ולשמח! ויותר: הן הולך האדם ונוסע אל בית עולמו, לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו "צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה" (ברכות יז ע"ה), ואיך לא יעלו בדרך, לא ירקדו משמחה!

וזהו שאמרו, שיש שהם "בני העולם הבא" (תענית כב ע"א, ועוד). ומהו יחודם, והלא "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא"

"אתה מסתכל על הלבול של העין ואני מסתכל על האלמנה הניצבת בחלון הבית ונהנית לראות כשאני מברך על האילנות הגדלים בחצר שלה"

מקבץ סיפורים מרתקים על אצילותו של מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל

שלהם יותר נאה, מה שהופך את המצוה למהודרת יותר. כששמע זאת הגרש"ז, הגיב ואמר: 'אתה מסתכל על הלבול, ואני מסתכל על האלמנה הניצבת בחלון הבית ונהנית לראות כשאני מברך על האילנות הגדלים בחצר שלה. האין אתה סבור שיש בכך הידור גדול יותר במצוה דאורייתא של להרנין לב אלמנה?'

סיפור נוסף אירע בברכת האילנות, בתקופה אחרת, שבה נהג הגרש"ז לברך בחצרה של אלמנה, ואחד המלווים העיר שבחצר זו יש רק עץ אחד, ובברכת האילנות יש הידור לברך על לבובם של שני עצים לפחות. ומרן זצ"ל הגיב כנ"ל...

אלא שאם דיברנו, ציין הרב לייזרזון, לא אוכל שלא להעלות כאן סיפור נוסף שהייתי מעורב בו באופן אישי. פעם ביקשו ממני חברי הכנסת החרדיים לסדר להם פגישה

את מקבץ הסיפורים דלהלן על מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל שמע הרב משה מיכאל צורן מאחינו, הרב אברהם יוסף לייזרזון מקברניטיו הבכירים של החינוך העצמאי, (ומופיע בספר 'שבת בשמחה').

מלבד גאונותו העצומה ובקיאותו בכל חדרי תורה של מרן זצ"ל, והיותו ללא ספק אחד משלשלת פוסקי ההלכה שמעמיד לנו השי"ת בכל דור ודור - נודע בליבו החנון, ובמידת החסד המופלגת שלו, כמו גם בְּצִדְקוֹת המרובות שעשה עם כל יהודי, ובעיקר עם קְשֵׁי-היום, אלמנות ויתומים. וגם לשם כך הפעיל את כישוריו הנדירים וגאונותו הכבירה.

אחת הדוגמאות לכך היתה בברכת האילנות, ואפשר היה לראות בחוש עד כמה הוא מבין לליבן של אלמנות. במשך שנים נהג הגרש"ז לברך על האילנות שגדלו בחצר ביתה של אלמנה פלונית. פעם העיר אחד המלווים ואמר, שהעצים בחצר זו אינם מלבבים דיים, והצביע על חצר אחרת שבה יש עצים שהלבול

לעשות, ויצא מהחנות, לא לפני שהודה לבעל-הבית על האפשרות להשתמש במאזניו.

רק מאוחר יותר נודע פשר הדבר, וגם זאת רק למתי-מעט ממקורביו של רבי שלמה-זלמן. סיפר הרב אברהם יוסף לייזרון שהיה שותף לסוד הענין:

קרוב-רחוק היה לו לרבי שלמה-זלמן, שהיה חולה, ובשל כך נבצר ממנו, לכאורה, לקיים את מצוות המצה בליל הסדר. יותר משהצטער החולה במחלתו, התעצב הוא אל ליבו על כך שלראשונה בחייו עלי-אדמות לא יוכל לקיים את המצה. הגרש"ז ידע על צערו של הקרוב-רחוק, וכדי להחיות את רוחו של החולה קם ועשה מעשה.

הוא ניגש עם המצה הקטנה אל המכולת, שקל במידה כל כזית וכזית, והכין לחולה את ה'כזיתים' הקטנים ביותר שניתן לקיים בהם את המצה, ועטפם בנייר.

אבל זה עוד לא הכל. לא חס מרן הגאון זצ"ל על זמנו, ולא על כבודו, והטריח את עצמו לנסוע עד לבית החולים שבו היה מאושפז הקרוב-רחוק שלו, ונתן בידי את הכזיתים המצומצמים, ואמר לו, כשחיוך מלא-חן יצוק על שפתותיו: "את ה'שיעורים' הללו הינך יכול לאכול ללא כל בעיה, על אחריותי המליאה! כזה רָאָה וְאָכַל!"

מי שלא ראה את נהרת-השמחה שהתפשטה באותו רגע על פניו של החולה, לא ראה מימיו החייאת לב-נדכאים ומיוסרים מה היא. 'רבי שלמה-זלמן, החייתני!' - זעק החולה בקול לא-לו.

מידת החסד שפעפה בליבו של מרן דודי זצ"ל, ממשיך הרב לייזרון ומספר, באה לידי ביטוי אצל כל מי שנזקק לעזרה ולתמיכה, ובראש כל אלה עמדו אברכים ותלמידי חכמים שהפרנסה לא היתה מצויה בביתם. וכמובן שעשה זאת בהסתר, ובחוכמה-רבתי, כדי שלא יידעו מי הוא הנותן.

עיניי ראו, ולא זר, איך הוא מכתת רגליו בערבי פסחים לבתיהן של המשפחות הנצרכות, ועובר מבית לבית, בשעות הלילה המאוחרות, ומכניס מעטפות מתחת לדלת או משאיר מצרכים, ו...בורח מיד מהמקום, כדי שלא יגלוהו. מרן עשה זאת בעצמו, כדי לא לחשוף את המשפחות הנתמכות.

ומה שצריך להדגיש בהדגשה יתירה שמידת החסד של הגרש"ז נראתה לפני-הכל בתוך הבית פנימה, ורק לאחר-מכן גלשה החוצה... אי-אפשר היה שלא להרגיש, מיד בכניסה לבית הקדוש הזה, את האווירה הלבבית, המכובדת, בין הגרש"ז לרבנית הצדקת ע"ה.

האווירה השלטת כיום במחוזות רבים, גם במחננו, היא, שהאדם מתנהג בחסידות רק עם רעיו ומכריו שמחוץ לבית. אם לא יחטאו כנגדו בעוון פלילי מיוחד, הוא לא יקפיד עליהם, ואף

עם רבי שלמה-זלמן. הם ביקשו לדון איתו באשר לחוק מסוים. כיון שמעודו לא התעסק בפוליטיקה, סירב הגרש"ז בתחילה להיפגש בנושא זה, אבל לאחר מכן הסכים, קבע את השעה 5 אחה"צ, והיקצה לכך 20 דקות.

לאחר שהודעתי את מועד הפגישה לח"כים, קרא לי שוב מרן לחדרו, עשה בידי סימן של צער, ואמר שזה-עתה הוא נזכר שבשעה 5 נקבעה לו פגישה עם אלמנה. אמרתי לו, 'אז אולי אודיע לאלמנה שתמתין מעט, עד שתסתיים הפגישה עם הח"כים', והגרש"ז נבעת ממקומו, ואמר: 'מה?? האם יעלה על דעתך שאני אדחה את הפגישה עם האלמנה??'

ובמשך שבועיים תמימים לאחר מכן, מספר הרב לייזרון, הרגשתי שמרן הגרש"ז כועס עליי, רק בגלל ההווה-אמינא שהיתה לי לדחות את הפגישה עם האלמנה - - -

סיפור נוסף על היחס המיוחד שגילה כלפי אלמנות מוסב על אלמנה שהחזיקה חנות של יין, ובמשך שנים נכנס הגרש"ז מדי ערב שבת ורכש בקבוק יין, ומדי ערב פסח היה קונה כמות גדולה של בקבוקים.

גם כאשר היינות בחנותה הפכו לבלתי-רלוונטיים, והלקוחות שחיפשו יינות 'חדשים' עברו לקנות במקומות אחרים, המשיך הגרש"ז לפקוד את החנות של האלמנה. עד כדי כך שבשלב מסוים היא התבטאה ואמרה שכל מה שהיא מחזיקה עדיין את החנות פתוחה, זה רק בגלל רבי שלמה זלמן...

מדהים היה לעמוד ולראות כיצד הגאון האדיר הזה, שכל עם ישראל נשען עליו, עומד ו'מתיעץ' עם האלמנה איזה יין היא ממליצה לו לשתות, איזה יין יותר חריף ומה פחות...

לקוחותיה הנאמנים של המכולת הוותיקה בשכונת 'שערי חסד' הירושלמית התפלאו לראות את מרן גאון ישראל, רבי שלמה-זלמן אויערבך זצ"ל, נכנס לחנות בשעה מוקדמת, בבוקרו של יום, עם מצה קטנה בידו וניגש היישר אל המאזניים שעמדו על שולחנו של המוכר.

נוטל רבי שלמה זלמן את המצה, שוקל אותה, ושוב פעם שוקל, ואחר-כך שובר אותה לחתיכות קטנות יותר, ועוטף אותן בנייר. נראה היה עליו שהוא עושה את מלאכת-הסוד הזו, שאיש לא ידע את פְּשָׁרָהּ, בחדרת-קודש.

גם הם, השכנים מ'שערי חסד', שהכירו את פעולות-החסד המופלאות של רבי שלמה-זלמן, וידעו את ליבו הרחום-והחנון, ויָכְלו להעיד עד כמה הוא מסייע לכל מאן דכפין, לא ידעו הפעם במה מדובר, ולא יזו מטרם משקיע מרן זצ"ל את זמנו היקר ב... שקילת המצה ובעטיפות-הנייר שלה.

הוא, שכל שניה מסדר-יומו היתה מנוצלת עד תום, שהה דקות יקרות במכולת השכונתית, עד שסיים את מה שהיה צריך

יהיה מוכן למחול על עוונותיהם.

אדם יוצא לשוק, נפגש עם אנשים רבים, וכמעט שלא בא בטרוניה על אף אחד; הוא מוכן אפילו לעשות עמהם גמ"ח בגופו ובממונו, ולהסתדר על הצד היותר טוב עם רצונותיהם ודרישותיהם.

אבל - - עם שובו למעונו, אל רעייתו וילדיו, שהמתינו לו במשך כל היום בכליון עיניים, או-אז הוא פורש לפתע את טלפיו, כועס ורוגז על כל דבר שלא נעשה כרצונו, ואוי לו למי שימרה את פיו, קטן כגדול. עולם הפוך! טעות חמורה, אפילו חמורה מאוד, טמונה בהנהגה שכזו.

ידע הגרש"ז את מה שכותב רבי חיים ויטאל 'כי מידותיו של אדם נמדדות אך ורק כפי יחסו אל אשתו. אדם העוסק בגמ"ח עם המון אנשים, מלווה ונותן, מבקר חולים, מנחם אבלים, משמח חתן וכלה - בוודאי ישחק ליום אחרון בבוא עת פקודתו, ויחשוב כי זכויות רבות לו במעשי חסד.

אך יידע נאמנה, כי בשמים בודקים איך התנהג עם אשתו! אם גם עימה גמל חסד כל ימיו - אשריו וטוב לו. אך אם אותה הקניט והזניח, בביתו כעס והקפיד ללא רחם, ללא חסד ונשיאות בעול, הנהגה זו תכריע את דינו, ולא יזכרו לו מאומה מכל חסדיו שעשה עם אחרים'.

בבדיקת חמץ, למשל, יש רבים הנוהגים בחומרות יתירות, וכמובן שאין בכך כל בעיה. מי שרוצה להחמיר - למה לא?? אבל כאשר הדבר בא על-חשבון טרחתה היתירה של עקרת הבית, אין הדבר ראוי כלל וכלל.

זו היתה הסיבה שיכולנו לראות, מספר איש-שיחנו, את מרן

זצ"ל מגיע לבדיקת החמץ, ניגש למקומות כאלה ואחרים, ושואל את הרבנית האם היא בדקה כבר במקום זה? וכשהתשובה היתה חיובית, היה עוזב את המקום מבלי לחזור ולבודקו שוב!!!

מפני כבוד חמותו

באפיית מצות נהג מרן זצ"ל לאפות ב'חבורה' מצות מכונה, וכך עשה עד שנותיו האחרונות, שבהן לקח ל'כזיתים' מצות יד. בלילה שלפני-כן היה מקפיד הגרש"ז לצאת כבר אל המאפייה ולבודק ש'הכל בסדר', והיה מסנן את המים שלנו, ומבצע פעולות-הכשר נוספות.

גם בהנהגתו בליל-הסדר עצמו אפשר היה לראות את מידת ההטבה שלו עם הבריות. פְּוֹנְתֵי בכך לציין, אומר הרא"י לייזרון, שבבית אביו, הגאון המקובל רבי חיים לייב אויערבך זצ"ל, היה נערך ליל-סדר בהשתתפותם של כל בני המשפחה, הבנים והחתנים גדולי התורה. היחיד מבני המשפחה שלא הגיע לליל-סדר זה היה הגרש"ז, שנשאר ספון בביתו.

וכל זאת למה? - מפני כבוד חמיו הגה"צ רבי אריה לייב רוחמקין, וחמותו, שהתגוררו בביתו (וגם זו תופעה הלומת-אור, של חתן, גדול וצדיק ככל שיהיה, המאכסן בביתו במשך שנים רבות את הורי-אשתו)!!! הרבנית ע"ה היתה בתם היחידה, וכיון שכך נשאר הגרש"ז בביתו, כדי לכבדם בהשתתפותו.

'מרן דודי זצ"ל, ידע לשקול בפלס-מאזניים של גאון-ההלכה והמידות, מה צריך לעשות ברגע זה, וגם אם כל בני המשפחה שלו מתארחים אצל האבא הגדול, הוא נשאר בבית, ולא היה נותן לשום אינטרס אחר לשכנע אותו לעשות הפוך'

(מתוך הספר 'שבת בשמחה' משיחותיו של הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, הספר בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

איש גבוה ושרירי הגיח מאחורי ולפת את ידי בעוצמה תוך שהוא צועק: "אהה... הנה תפסתי אותך סוף סוף. מה חשבת? שתצליח להתחמק ממני?!" תוך כדי דיבור הוא משך אותי אל תוך החצר, הושיב אותי על הרצפה, ולמרבה הבושה אף קשר את ידי מאחוריי באזיקון פלסטיק

ברכת אילנות, נידת משטרה, וצ'ק בסכום אגדי

עדיין לא ברכתי 'ברכת האילנות'.

בהקפדתי להיות מ'זריזין מקדימין', פניתי מהכביש למושב הראשון שנקלע בדרכי, ולאחר סיבוב קצר בין בתיו, מצאתי את מבוקשי. לפני ניצב בית פרטי מפואר מוקף בחצר רחבה שבה צומחים כמה עצי פרי. עצרתי את הרכב, ירדתי והתקרבתי לחצר. זהו המקום לשתף אתכם כי בשנים האחרונות, אני זוכה, בזכותכם, להקפיד על אמירת ברכות השחר בחברותא מדי בוקר.

הסיפור הנפלא שלפניכם התפרסם בגיליון הנפלא ויכל מאמינים' שמטרתו לעודד עניית אמן בכוונה. הסיפור נשלח למערכת הגיליון מבעל המעשה עצמו, אברך יקר מבית שמש, אשר זכה לראות בהשגחה פרטית בזכות הקפדתו על עניית אמן. וכך סיפר האברך במכתבו:

ביום ד' לחודש ניסן נסעתי ברכבי בדרכי לביתי שבבית שמש. התבוננתי תוך כדי נסיעה בנוף המלבלב שסביבי ולפתע נזכרתי:

שקיבלתי על עצמי שלא לברך ברכה מבלי שמישהו יענה אחריי
אמן.

כעת כשהבין מה חיפשתי מסביב לבית, ביקש ממני השוטר
תעודת זהות, ואחר שברר את פרטיי הגיע מיד למסקנה הברורה
כי משהו השתבש... לא הייתי נראה כפושע גדול, וגם לא כפושע
קטן...

"נראה לי שתפסת את האדם הלא נכון במקום הלא נכון",
אמר השוטר לאיש. "אתה צריך להתנצל בפניו...". האיש לא ניסה
להתווכח, הוא הרכין את ראשו בבושה, תוך שהוא מביע את צערו.
השוטר הפיג את המתח כשאמר לי: "קדימה, יש לך עכשיו

שלושה שיענו אחריך אמן, זה הזמן לברך!"
מיד התחלתי לברך בכוונה, ובקושי עצרתי את הדמעות.

השוטרים ענו אחריי אמן, ואחר עזבו את המקום.
נותרתי לבדי עם בעל הבית. הוא חש באי נעימות והביע שוב
את התנצלותו. כמובן שסלחתי. הבנתי שהוא טעה. אלא שהאיש
עדיין לא נרגע וביקש ממני להיכנס אתו הביתה.

נכנסתי. הבית היה ענק, מפואר ושומם... התיישבנו, והאיש
סיפר לי מעט מקורות חייו. מסתבר שהוא אדם אמיד מאוד,
ברשותו כסף רב ונכסים, אולם אף לא טיפת אהבה של נחת... הוא
התעניין על אודות משפחתי והופתע כשסיפרתי לו על המשפחה

הברוכה שאני זוכה לגדל. עשרה ילדים, בלי עין הרע.
האיש היה המום לחלוטין. דמעות עמדו בעיניו. לפתע הוא קם
ממקומו, שלף מאי שם פנקס המחאות, רשם מה שרשם והושיט
לי את ההמחאה. התבוננתי בהמחאה והוכיחתי בהלם כשנוכחתי

בסכום שנרשם עליו: חמישים אלף ש"ח. לא פחות ולא יותר.
התביישתי לקחת, אך האיש אמר לי בחביבות: "זה בסדר גמור,
נשאר לי עוד הרבה גם אחרי זה... קח את הכסף, קנה לילדים

שלך את הדרוש לחג, תגיד להם שמישהו שלח להם את הכסף
באהבה רבה... אין לך מושג כמה שאני מעריך את הזכות שזכית
בה, הלוואי שגם אני הייתי זוכה..."
כעת לא יכולתי לעצור בעד הדמעות. הדמעות היו דמעות של
שמחה וגם של כאב, על יהודי שיש לו הרבה כל כך, אולם בעצם

אין לו כלום...
נפרדנו בלחיצת יד חמימה ובלב עולה על גדותיו.
ואם מישהו צריך עדיין שישכנעו אותו עד כמה גדולה הטובה
הצומחת בעולם הזה למי שמקפיד על עניית אמן, תשלחו אותי
אליי...

בשנה האחרונה אף התחלתי באופן בלתי רשמי לשמש כ'גבאי
אמן' בבית הכנסת שבו אני מתפלל, ורבים מהמתפללים שזיהו
את החביבות שאני רוחש לעניין, באים לומר בפניי את ברכות
השחר. נושא האמן חדר אליי עמוק לנשמה, עד כדי כך שכיום
אינני מסוגל לברך ברכה מבלי שמישהו יענה אחריי אמן.

עתה, כאשר עמדתי לברך את ברכת האילנות, נזכרתי בהנהגת
זו והתחלתי לחפש בסביבה מישהו שיענה אחריי. הסתובבת
סביב החצר תוך שאני מתפלל בלבי לפני הבורא שימציא לפני
יהודי כשר שיוכל לענות אחריי אמן, ולפתע חשתי בחבטה עזה
על גבי.

איש גבוה ושרירי הגיח מאחורי ולפת את ידי בעוצמה תוך
שהוא צועק: "אהה... הנה תפסתי אותך סוף סוף. כל כלב בא יומו!
מה חשבת? שתצליח להתחמק ממני?!" תוך כדי דיבור הוא משך
אותי אל תוך החצר, הושיב אותי על הרצפה, ולמרבה הבושה אף
קשר את ידי מאחורי באזיקון פלסטיק, שחלילה לא אברח...

הייתי המום, ומרוב בהלה התחלתי לבכות: "מה אתה רוצה
ממני?" שאלתי את האיש, "מה עשיתי לך?".
"את כל מה שיש לך להגיד תאמר לשוטרים" אמר לי האיש.

"וכי מה בדיוק גרם לך להסתובב במשך רבע שעה מסביב לחצר
שלי אם לא כדי לגנוב?!" ניסיתי להסביר לו שבסך הכל באתי
לכאן כדי לברך 'ברכת האילנות' וחיפשתי מישהו שיענה אחריי
אמן, אך האיש שכפי הנראה היה נעדר מושגים בסיסיים ביהדות
לא 'קנה' את הסיפור שלי. הוא לא הכיר ברכה שכזו, ואת האמן
הכיר רק מהקדיש שהיה אומר פעם בשנה בבית הכנסת.

חמש דקות לאחר מכן נעצרה לידינו ניידת בחריקת בלמים.
שני שוטרים יצאו ממנה, וביקשו להבין את הסיפור.
האיש הציג בפניהם את גירסתו, ורק אז הבנתי. מסתבר
שבחודש האחרון פרצו לביתו פעמיים, ולפי העדויות נראה היה
כי מדובר במישהו שעטה על עצמו חזות דתית. עכשיו כשראה
במצלמות אדם דתי אשר במשך רבע שעה מסתובב סביב ביתו,
הסיק מיד את המסקנה המתבקשת: הגנב בא לנסות את מזלו
בפעם השלישית.

הייתי אובד עצות, התפללתי בליבי לה' שיעזור לי, ואז הבחנתי
כי אחד מהשוטרים חובש כיפה. התעודדתי מכך והחלטתי לנסות
ולהסביר לו את פשר התנהגותי. שמחתי כשהאיש גילה בקיאות
בעניין. הוא הכיר את ברכת האילנות ואף שמע על מעלתה
של מצות עניית אמן. הוא הבין גם כשהסברתי לו את ההידור

077-2222-666 או ***4992**

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

לאחר שכל הנמצאים יצאו לחוץ ורק הגאון זי"ע נשאר בחדר
בלא ידיעה על תלמידו שמוטמן שם התיישב הגאון ופתח
באמירת שיר השירים כשפניו מאדימות והולכות. היה נראה
בחוש שנפשו מתדבקת אט אט באלוקיה עד שראשו נשמט והיה
נראה שנפשו יצאה בדברו כפשוטו ממש. הלה נבהל על נפשו...

הרב ישראל היימן על הגאולה האמיתית

ורש"י הקדוש התקשה בביאור הפסוק שלכאורה מובא בו ב' מצבים שונים בתכלית ושלכאורה סותרים זה את זה, 'משכני' שזו פעולה מצד קודשא בריך הוא לחבר אליו את ישראל ו'נרוצה' שהיא פעולה של ישראל עם קרובו הרוצים בכל מאודם להידבק במקור החיים. מה היא איפה האמת והמצב הטבעי?

בפרש"י מובא ביאור מסויים. מו"ר במתיקותו ביאר אף הוא על דרך הדרוש והמוסר.

בהמה כידוע נקנית במשיכה, הסיבה לכך היא כיון 'שבהמה אדעתא דמרא אזלה' - הבהמה אין לה דעת בפני עצמה וכל מה שהיא הולכת או פועלת הוא מכח דעת בעליה.

בגמרא במסכת חולין מובא 'אדם ובהמה תושיע ה' אמר רב יהודה אמר רב, אלו בני אדם שהם ערומים בדעת ומשימים עצמם כבהמה'. כלומר אנשים חכמים אלו אותם שדווקא מחמת היותם ערומים בדעת ובעלי דעה והשכל מופלגים יותר מכל אדם הם משימים את עצמם כבהמה הנתונה לחסדו ולדעתו של המנהיג אותה ושיועד מה טובתה ומה היא הדרך הנכונה והראויה.

זהו פירוש הדבר והמצב הנכון ביותר, משכני דווקא בגלל שאחריך נרוצה. המשכני גופא הוא הוא בעצמו המצב החזק ביותר של אחריך נרוצה.

אם נרצה זוהי ההלואג האמיתית. גאולת הנפש אותה אנו חוגגים כל שנה מחדש, זו שהתרחשה במצרים ומאז מתחדשת בכל שנה ושנה עד גאולת תשפ"ג הפרטית של כל נפש ונפש מישראל. כאשר אדם מגיע מבחירתו למסקנה שהוא 'מפקיר' את כל ישותו ונותן אותה לבורא העולם שימשוך אותו כרצונו או אז נגאלת נפש האדם מכבלי היצר ויוצאת מן המיצר למרחב לרוץ אחר אלוקיה ולידבק בו.

בספר מנוחה וקדושה לאחד מתלמידי הגאון מווילנא מובא התיאור המרטיט הבא:

כל שנה עם סיומו של ליל הסדר היה מורה הגאון מווילנא להוציא כל איש מעליו והיה נשאר בגפו לקריאת מגילת שיר השירים עליה אמר האר"י הק' שבזמן קריאתה "מושפעים כל האורות בלא הדרגה". שנה אחת נשאר אחד מתלמידיו ר' ישראל איסר'ל מפונוביז' בפנית החדר והטמין את עצמו במחבוא לראות מה מעשיו של הגאון בעת נשגבה זו. לאחר שכל הנמצאים יצאו לחוץ ורק הגאון נשאר בחדר בלא ידיעה על תלמידו שמוטמן שם התיישב הגאון ופתח באמירת שיר השירים כשפניו מאדימות והולכות. היה נראה בחוש שנפשו מתדבקת אט אט באלוקיה עד שראשו נשמט והיה נראה שנפשו יצאה בדברו כפשוטו ממש. הלה נבהל על נפשו למראה רבו שהיה נראה כמת ממש בציירו בדמיונו שרבו עומד למות במיתת הנשיקה מרוב דביקות והוא הגיח ממחבואו לעורר את הגאון. ע"כ.

קריאת מגילת שיר השירים משוייכת לחג הגאולה וכבר נשתברו על עניין זה קולמוסים רבים לבאר את הקשר בין שיר השירים לגאולת מצרים. אכן את הקשר הזה ניתן להבין גם ע"י הפרפרת הנפלאה אותה יסד מו"ר הגרש"י בורנשטיין זללה"ה ראש ישיבת קרית מלך בשיעורי שיר השירים אותם הוא מסר בפני אברכים חשובים מידי שבוע במשך שנים מספר.

היסוד הזה גם ייתן לנו גם לקח להבין את הקשר בין הדברים ואיתו קנין דעת להטעין על נפשותינו מחג הפסח ומקדושתו לכל השנה ולימות החול האפרוריים.

מיד בתחילת המגילה מתאר שלמה המלך את הכמיהה והמשיכה של כלל ישראל אל אלוקיהם. "משכני אחריך נרוצה"

האזינו לתוכנית 'הפוח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

בבא מציעא דף נו

כיצד חיזק הרה"ק מזוועהיל בעל יסורים?

בעל מום

אם יגש אליו מאן דהוא ויבקש ממנו שיתן לו עודף חמישים שקל, יבין העני שברצון אותו אדם לתת לו סכום גדול ביותר של מאה שקל. אך ברצונו לבקש עודף חמישים בחזרה. וכן אם יבקש ממנו עודף מאה שקל מבין העני שאותו אדם רוצה לתת לו שטר של מאתיים שקל. וכן הלאה. וזה גם ענין הייסורים כי הקב"ה ברא את עולמו כדי להיטיב לכל הנבראים, אולם לפעמים כדי להשפיע להם רב טוב צריך הוא להיפרע מהם ולייסרם מחמת סיבות שונות. נמצא שהרעה היא סימן לטוב שהוא עתיד לקבל. וכמה שתגדל מכסת ייסוריו כך יקבל יותר מן הטובה. אבל אלה שאין להם ייסורים אין להם מה לברך.

(גליון באר בשדה)

פעם התאונן בעל ייסורים גדול לפני הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע, על הצרות הרבות הפוקדות אותו חדשים לבקרים. הקשיב רבי שלומ'קה בצער לדבריו, וכדי לחזק את רוחו הזכיר לו את לשון המשנה (ברכות נד.), "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה". אולם ידוע שאין אדם נתפס בשעת צער, לפיכך השיב האיש ושאל, שמשמע מדבריהם אלו שרק המתייסר בייסורים חל עליו החיוב לברך ולהודות על הרעה, אבל בסתמא אינו צריך להודות. ואינו מובן וכי חלקו הרע גורם לו להודות. ענה הרה"ק מזוועהיל והסביר לו בדרך משל, לעני העומד בקרן זווית ברחוב העיר ומקבץ נדבות מהעוברים ושבים, והנה

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

עד מתי ניתן לברך 'הטוב והמטיב' על לידת בן?

להגבלת הזמן שבו ניתן לברך: יש שכתב, שניתן לברך רק בעוד שעוסקים בבשורת הלידה ולא הסיחו את דעתם ממנה; יש שכתב, שניתן לברך רק בעוד שהשמחה קיימת בלבם בתוקפה; יש שכתב, שניתן לברך עד שלושה ימים מהלידה; ויש שכתב, שניתן לברך עד היום השמיני, יום הברית, אם עדיין השמחה בלבם.

[שו"ע רכג, א, ומשנ"ב ג; בו"מ דרשו, 6, 9, 10 ו 11; וראה ערוה"ש שם, ב, בא"ח שנה א פר' ראה, ת, וכה"ח שם, ו]

בלידת בן, יברכו האב והאם 'הטוב והמטיב', ואף אם כבר יש להם כמה בנים. ובלידת תאומים, יברכו על שניהם יחד; אך אם בירכו על האחד לפני לידת השני, ישובו ויברכו על השני. ומי שטעה ובירך על בן 'שהחינו', לא יברך 'הטוב והמטיב'.

ולכתחילה, יברכו מיד לאחר הלידה, ואם לא בירכו מיד לאחריה, יברכו לאחר מכן. והפוסקים כתבו הגדרות שונות בקשר

מה מברכים בלידת בן ובת יחד?

הבת. ועל נכד ונכדה אין לברך 'שהחינו' בעת ראייתם בפעם הראשונה. ומי שטעה ובירך על לידת בתו 'הטוב והמטיב' משום שסבר שכך הדין, [ולא משום שסבר שנולד לו בן] - לא יברך 'שהחינו' בעת ראייתה.

ועל בת שנולדה לאחר זמן רב שבו לא היו להוריה ילדים כלל - יש אומרים, שיברכו 'הטוב והמטיב', ויש חולקים.

[משנ"ב רכג, ב; בו"מ דרשו, 6-3; וראה במקורות לפיסקה הקודמת]

בלידת בת, אף אם האב והאם שמחים במיוחד, וכגון שהיו להם כמה בנים והשתוקקו ללידת בת, לא יברכו 'הטוב והמטיב' כבלידת בן. אולם, בפעם הראשונה בה רואים את הבת, יברכו 'שהחינו'. ובדיעבד, רשאים לברך אף לאחר הראיה הראשונה, כל עוד שהשמחה קיימת בלבם בתוקפה.

ואם נולדו בן ובת יחד - נחלקו הפוסקים אם מברכים 'הטוב והמטיב' על שניהם, או 'הטוב והמטיב' על הבן ו'שהחינו' על

האם מברכים ברכת ההודאה בלידת פג הנמצא בסכנת חיים?

הענין, ופעמים שצריך לברך. ומי שנולד לו בן ואשתו נפטרה, או אשה שנולד לה בן ובעלה נפטרה, רחמנא ליצלן - לא יברכו 'הטוב והמטיב', אלא 'שהחינו'; ולמרות שיש הנאה לנשמת הנפטר או הנפטרת בכך שהשאירו בן זה כזכר בעולם, אין מברכים 'הטוב והמטיב' על הנאה רוחנית כזו, אלא על הנאה גשמית.

[שו"ע רכג, א, משנ"ב ד, וביה"ל ד"ה בלדתה; בו"מ דרשו, 4 ו 8]

פג הנמצא בסכנת חיים - אין לברך עליו 'הטוב והמטיב' בשעת הלידה, אלא לאחר שיצא מכלל סכנת חיים. ויש אומרים, שאם לדעת הרופאים ניתן להתגבר על הסכנה, ניתן לברך כבר בשעת הלידה. וראה במקורות, בנוגע לברכת 'שהחינו' על ראיית בת פגה. ובלידת ילד בעל מום חמור, כגון 'תסמונת דאון' - יש אומרים, שאין לברך את ברכות ההודאה; ויש אומרים שהדבר תלוי לפי

* השומע שמועה טובה הקשורה אליו, וגורמת לו לשמחה יתרה, מברך 'שהחינו'. ואם טובה זו קשורה גם לאחרים, מברך: "הטוב והמטיב", כלומר, שהש"ת הטיב לו וגם לאחרים. וכן השומע שמועה רעה רח"ל הגורמת לו צער רב, מברך: "ד"ן האמת"; וחייב אדם לברך על הרעה בדעה שלימה ובנפש חפצה, כדרך שמברך על הטובה בשמחה.

* בתוכן ברכת ההודאה על הגשמים, יש הבדל בין מי שיש בבעלותו שטח חקלאי ואין לו אשה וילדים או שותף, לבין מי שיש לו אשה וילדים או שותף; וביניהם לבין מי שאין שטח כזה בבעלותו.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

שלושה שאכלו יחד - האם מותר לאחד מהם לברך ללא 'זימון'?

אולם, במקרה שאם יתעכב וימתין עד שיזמנו עמו יגרום לו הדבר להפסד ממון, וכדומה, יתכן שרשאי לצאת; אך ראוי שהשנים אחרים יפסיקו את סעודתם ויזמנו עמו, והוא יברך, והם ימשיכו את סעודתם ויברכו בסיימה. ואם לא זימנו, ויצא אחד מהם והלך, מוטל על השנים לחפש אדם שלישי שיאכל עמם, ויזמנו עמו.

חיוב 'זימון' חל על שלושה אנשים האוכלים יחד מיד כשהחלו לאכול יחד, ואף אם לא סיימו יחד; ולפיכך, אין אחד מהם רשאי לסיים את סעודתו ולברך ללא זימון. ויש אומרים, שחיוב זימון אינו חל אלא על שלושה שסיימו את סעודתם יחד, ולדעתם, רשאי כל אחד מהאוכלים יחד לסיים את סעודתו לפני האחרים ולברך ללא זימון; ואין הלכה כדעה זו.

[שו"ע ר, א-ב, משנ"ב א ורה, ושעה"צ ז]

קו השיעורים של 'דרשו'

*4992

077-2222666

"הנה ימים באים..."

כי אם לשומע

את דברי ה'...

הדף היומי תלמוד בבלי

<p>הרב מאיר שפירא שליט"א עברית - שיטת מרחב תלמוד 2013</p>	<p>הרב אפרים סגל שליט"א עברית - אידיש תלמוד 2013</p>
<p>הרב אברהם פוקס שליט"א דקה תחילה על הדף היומי תלמוד 2013</p>	<p>הרב אליהו אורנשטיין שליט"א עברית - שיטת מקוצר תלמוד 2013</p>

הדף היומי בהלכה

<p>הרב מרדכי שלמה פרינד שליט"א אידיש תלמוד 2013</p>	<p>הרב אריה זילברשטיין שליט"א עברית - שיטת מקוצר-מרחב תלמוד 2013</p>
<p>הרב עדיאל אלון שליט"א שאלות אהנואליות בדף היומי בהלכה תלמוד 2013</p>	<p>הרב אפרים סגל שליט"א עברית - אידיש תלמוד 2013</p>

הדף היומי תלמוד ירושלמי

<p>הרב שמואל בקר שליט"א עברית תלמוד 2013</p>	<p>הרב אליהו אורנשטיין שליט"א עברית תלמוד 2013</p>
<p>הרב עמרם בינעט שליט"א אידיש תלמוד 2013</p>	<p>הרב אריה זילברשטיין שליט"א עברית תלמוד 2013</p>

עמוד היומי תלמוד בבלי

<p>הרב מנחם דרימן שליט"א עברית תלמוד 2013</p>	<p>הרב אריה זילברשטיין שליט"א עברית תלמוד 2013</p>
<p>הרב עמרם בינעט שליט"א אידיש תלמוד 2013</p>	<p>הרב דוד הופשטער שליט"א אנגלית תלמוד 2013</p>
<p>הרב ירמיהו לעסין שליט"א אנגלית תלמוד 2013</p>	<p>הרב מאיר ערערא שליט"א עברית תלמוד 2013</p>
<p>הרב שלמה סטרו שליט"א ספרדית תלמוד 2013</p>	<p>הרב דוד בוק שליט"א עברית עם דיאלקט טונולית קטן של רבי שמואל תלמוד 2013</p>
<p>הרב עובדיה טלום שליט"א ספרדית תלמוד 2013</p>	<p>הרב אליהו שור שליט"א נשאלות תורה בלמוד היומי תלמוד 2013</p>

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה